

» WONEN IN HET GOOI «

A. VAN WOLDE

ROSA SPIER

Huis vol kunstschaten

HET ROSA SPIER HUIS IN LAREN BESTAAT DIT JAAR PRECIES VIJFTIG JAAR. HET IS UNIEK IN NEDERLAND, EN WAARSCHIJNLIJK IN EUROPA: EEN HUIS VOOR OUDERE KUNSTENAARS EN WETENSCHAPPERS. IN HET ROSA SPIER BESCHIKKEN DE BEWONERS OVER ATELIERS, MUZIEK-STUDIO'S, EEN EXPOSITIERUIMTE, EEN BIBLIOTHEEK EN EEN EIGEN CONCERT- EN THEATERZAAL, WAAR OVERIGENS OOK BEZOEKERS 'VAN BUITEN' WELKOM ZIJN.

De Nederlandse harpiste
Rosa Spier, bedenker en
naamgeefster van het huis

III
III
III
Van
Van
III

Kunstenaars en intellectuelen gaan nooit met pensioen. Harpiste Rosa Spier (1891-1967), die tot op hoge leeftijd concerten gaf, wist dat als geen ander. Ze kwam graag in de Pauwhof in Wassenaar, een huis waar beoefenaars van kunst en wetenschap konden logeren en zich terugtrekken, om rustig te werken. Het idee van de Pauwhof sprak haar enorm aan. Ze werd ouder en bedacht dat ze een vergelijkbare plek zou willen, maar dan om permanent te wonen. Een 'veilige haven voor oudere kunstenaars'. Een woonlocatie waar oudere kunstenaars en intellectuelen konden verblijven, elkaar inspireren en hun vak uitoefenen. Samen met haar vriendin Henriette Polak-Schwarz richtte Rosa Spier in 1963 de Rosa Spier Stichting op. Het Rosa Spier Huis in Laren opende zes jaar later, precies vijftig jaar geleden, haar deuren. De naamgeefster maakte dat zelf niet meer mee: zij stierf twee jaar eerder. Haar vriendin Henriette Polak-Schwarz zorgde dat Rosa's plannen gerealiseerd werden.

GELIJKGESTEMDEN

Kees Brusse. John Kraaijkamp. Paul Biegel. An Rutgers van der Loeff. Marten Toonder. Maurits Cornelis Escher. Heere Heeresma. Ton Lensink. Het zijn nog maar enkele namen van oud-bewoners van 'het Rosa Spier'. Musici, schilders, beeldhouwers, fotografen, filosofen, grafici, acteurs, kunsthandelaars, bekend en minder bekend; ze vormden en vormen de kleurrijke populatie van het huis. Het is anders dan andere bejaarden- en verzorgingshuizen. Heel anders. Het Rosa Spier Huis is een woon- en werkgemeenschap voor de oudere kunstenaar en wetenschapper. De kunstenaars zijn 'onder ons' en vinden hier gelijkgestemden. De bewoners van het Rosa Spier krijgen zoveel mogelijk ondersteuning bij hun artistieke of andere werkzaamheden. Veel van hen hebben een eigen muziekstudio of atelier. Of ze maken gebruik van het gezamenlijke atelier. Waar je maar kijkt, hangt of staat kunst. Het merendeel is van de (oud-)bewoners zelf. »

Rosa Spier trad al op toen ze 13 jaar was

Bewoners in 1976

*De kunstenaars
zijn 'onder ons'
en vinden hier
gelijkgestemden*

**HELP HET NIEUWE
ROSA SPIER HUIS!**

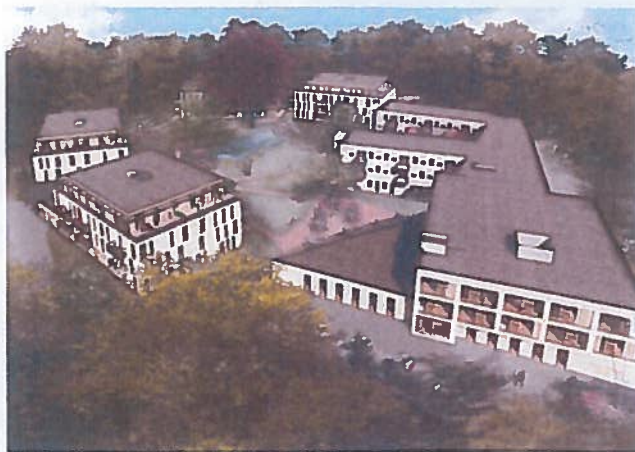
Voor de realisatie van de culturele voorzieningen in het nieuwe Rosa Spier Huis wordt nog gezocht naar begunstigers. Een groot deel van de benodigde financiële middelen is inmiddels toegezegd; een aantal bewoners uit het Gooi heeft bijvoorbeeld een atelier of studio geadopteerd. Het is ook mogelijk om een stoel in de concertzaal te adopteren of een bedrag te doneren.

Meer informatie:
www.rosaspierhuis.nl

In 1971 gaf Toon Hermans belangeloos een voorstelling in het theater van het Rosa Spier Huis. Als dank mocht hij een kunstwerk uitzoeken.

*Er wordt een geheel
nieuw Rosa Spier Huis
gebouwd in Laren*

EIGEN THEATERZAAL

Heel bijzonder is de eigen concert- en theaterzaal. "Er zijn maar weinig mensen in het Gooi die weten dat je daar ook als bezoeker van buiten terecht kunt", vertelt Fleur Bekkers, manager cultuur bij het Rosa Spier Huis. "We hebben een volwaardig, professioneel programma met klassieke muziek en theatervoorstellingen. Er worden ook veel try-outs gehouden. Jonge kunstenaars vinden het vaak fijn om dat hier te doen. Ze maken graag gebruik van de kennis en ervaring van hun oudere vakgenoten – onze bewoners – en krijgen waardevolle feedback."

VERHUIZING

Het Rosa Spier Huis werd vijftig jaar geleden gevestigd op de Essenboom in Laren, waar het begon als unieke woon- en werkgemeenschap voor kunstenaars. Maar er is in die vijf decennia het een en ander veranderd. De bewoners die er hun intrek nemen, zijn vaak ouder en hebben meer zorg nodig. Daarnaast voldoet het gebouw niet meer aan de eisen van deze tijd. Het Rosa Spier gaat daarom verhuizen: er wordt momenteel een geheel nieuw Rosa Spier Huis gebouwd aan de Hector Treublaan in Laren. Het nieuwe Rosa Spier krijgt 92 twee- en driekamerappartementen voor zelfstandige bewoning en 45 wooneenheden voor mensen die intensieve zorg behoeven. En ook dit huis zal weer een speciale woonomgeving voor oudere kunstenaars zijn. Met ateliers, muziekstudio's, een bibliotheek, een expositieruimte, een beeldentuin, een galeriecafé als culturele ontmoetingsplek voor de bewoners en bezoekers en een prachtige concert- en theaterzaal! Eind 2019 zullen de bewoners verhuizen naar hun nieuwe onderkomen. ◀

**Caroline en
Jan Ingen Housz**
CAROLINE IS VIOLISTE

LEEFTIJD: 87 en 89 jaar

van Caroline, dat hij zijn praktijk aan haar overdeed", vertelt Jan trots. "Ook zijn lessen aan de muziekschool in Haarlem droeg hij aan Caroline over." Jan hielp Caroline met het ophangen van de gordijnen, toen ze in Haarlem ging wonen. "En vier jaar later stond ik die gordijnen er weer af te halen, omdat ze met mij ging trouwen", zegt hij tevreden.

BENEFIETCONCERT

"Muziek speelt een belangrijke rol in ons leven. Overal waar ik heb gewoond, heb ik les gegeven", vertelt Caroline. "Veel van mijn oud-leerlingen zijn doorgedaan in de muziek. En onze oudste dochter Elisabeth is ook beroepsvioliste geworden." Jan, die werktuigbouwkunde studeerde in Delft en zich tijdens zijn carrière bezighield met de toepassing van plastics, is altijd blijven spelen. Tijdens een benefietconcert in 2017 in het theater van het Rosa Spier Huis, trad het echtpaar Ingen Housz op met het complete gezin: een muzikaal hoogtepunt. "Dat stuk was door een vriend van ons gecomponeerd."

ALTIJD LEUK

Jan en Caroline wonen al tweeënhalf jaar in het Rosa Spier Huis. Hebben ze zin in de verhuizing? "Oh ja, wat nieuws is altijd leuk!", knikt Caroline opgewekt. ◀

Familie Ingen Housz treedt op in het Rosa Spier Huis

Caroline Ingen Housz

"Veel oud-leerlingen gingen door in de muziek"

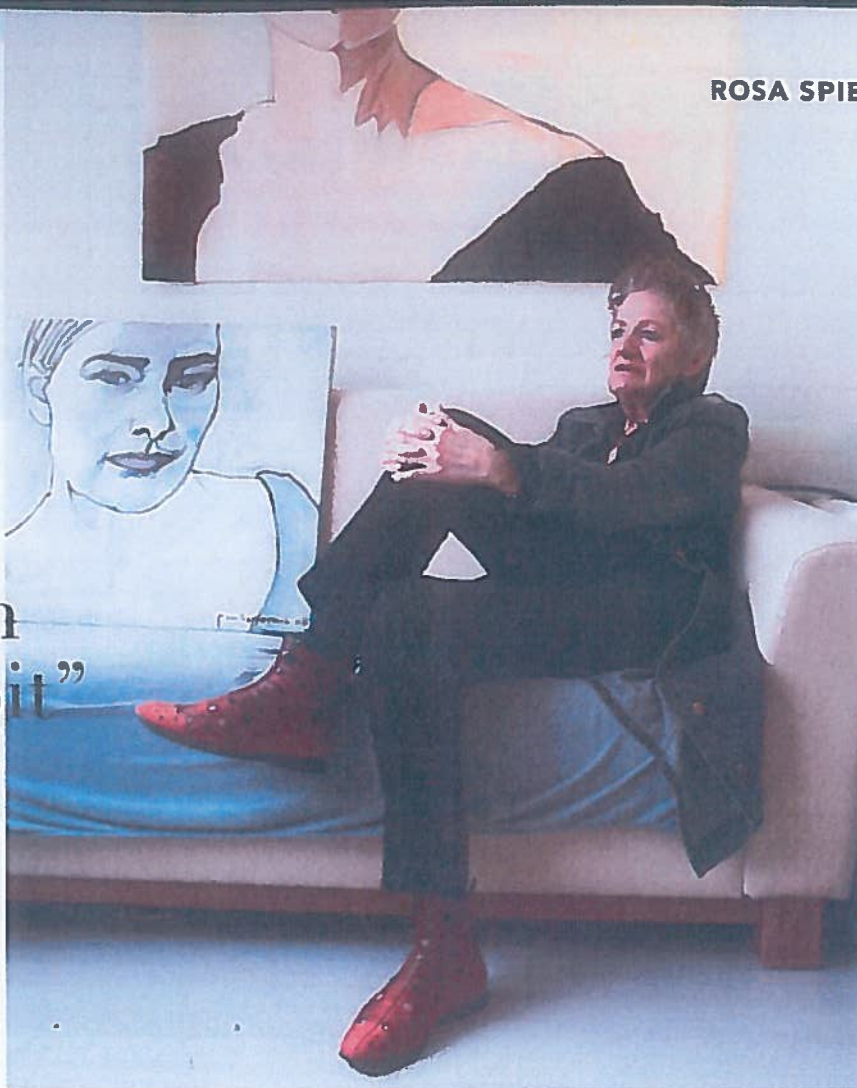
Caroline Ingen Housz-Clausing begon al op haar zevende jaar met viool spelen. Ze weet nog precies waarom: "Mijn vader nam mij eens op zondag mee naar een familie die met elkaar muziek maakte. Er werd ook viool gespeeld en daar was ik enorm van onder de indruk. Dat werd toen mijn grootste wens." Ze had er talent voor en werd toegelaten tot het conservatorium, waar ze les kreeg van hoofddocent Jos de Clerck. 'Wil je docent worden, of zelf gaan spelen', vroeg Jos haar op een keer. Caroline wist het meteen: ze wilde les gaan geven. "Jos vond het geweldig om me op te leiden tot docent."

Er worden veel herinneringen opgehaald en haar steun en toeverlaat, echtgenoot Jan Ingen Housz, blijkt een feilloos geheugen te hebben. Caroline en Jan leerden elkaar kennen in 1954 bij het Nederlands Studenten Orkest. Hij bespeelde toen de bas, zij deed mee als violiste. Caroline ging naast het conservatorium pedagogiek studeren, en werd lid van de Vrijzinnig Christelijke Studenten Bond, waar Jan ook lid van was. Ze ontmoette Jan daar, want bij de Bond hoorden gezellige activiteiten!

GORDIJNEN

Terug naar hoofddocent Jos de Clerck: "Hij was zo gecharmeerd van het talent

SmitsKovács: “Mijn ideeën stoppen nooit”

Mensen vragen me vaak: 'Waar háál je toch je ideeën voor al die schilderijen en tekeningen vandaan?' Die zitten in mijn hoofd. Het zijn de illustraties die horen bij het leven dat ik heb geleid. En nog steeds leid!' De vrolijke, grappige en energieke Marian Smits woont nu enkele jaren in het Rosa Spier Huis, ze is waarschijnlijk een van de jongste met haar 72 jaar. Voorheen woonde en werkte ze met veel plezier in Amsterdam, maar na een herseninfarct bleek dat niet meer mogelijk. Gelukkig kon ze in het Rosa Spier Huis terecht. "Het was voor mij de enige optie", zegt Marian beslist. "Geen denken aan dat ik in een ander woonzorgcentrum was gaan wonen; dan was ik nog liever gaan zwerven."

DRAMA EN BEELDDE KUNST

De geboren en getogen Brabantse ontdekte de kunst op relatief late leeftijd. "De interesse was er wel, maar pas op mijn 38ste ben ik naar de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht gegaan om theater en drama te studeren. Ik heb gewerkt als regisseur, was producent van verschillende theaterproducties en ik ben heel lang docent drama geweest." Ondertussen bleek er ook een beeldend kunstenaar in Marian schuil te gaan. "Mijn docenten in Utrecht adviseerden me om mijn eigen afstudeerscriptie te illustreren. Vervolgens deed ik, eigenlijk een beetje voor de grap, auditie op de Rietveld Academie. En daar werd ik toegelaten!"

VOOR DE KLAS

Beide vakgebieden – zowel drama als beeldende kunst – hebben een grote rol gespeeld in het leven van Marian. "Het was allemaal even leuk. Maar lesgeven vond ik misschien wel het allerleukst. Daarom heb ik aan de Academie voor Beeldende Vorming in Amsterdam een didactische bijscholing Beeldend Kunstenaar gevolgd, dat kon niet bij de Rietveld. Misschien was ik in lesgeven nog wel beter dan in mijn kunst. Er waren wachtlijsten voor mijn klassen, andere docenten kwamen kijken. Ik was zo enorm gepassioneerd. Een beeldend kunstenaar met een drama-achtergrond, dat wil wel. Ik stond graag in de belangstelling. Drama! Ik wilde aandacht", lacht Marian.

DIALOOG MET HET SCHILDERIJ

Haar atelier staat bomvol werk, ideeën blijven opborrelen. Veelal portretten, jarenlang haar specialiteit. "Ik heb veel portretten gemaakt, vaak in opdracht. Dat is zwaar en vereist veel concentratie. Je moet er heel veel aan doen, wil het

goed zijn. Daarom ben ik daar mee gestopt. Toch zie je nog steeds portretten terug in mijn werk. Als ik teken of schilder, maak ik meestal eerst een zelfportret. Dan kijken we elkaar aan, het portret en ik, en dan ga ik een dialoog aan met het schilderij. Hoe verder?" Marian schildert nog volop in haar atelier, maar is ook heel actief met andere dingen in het Rosa Spier Huis. "Er gebeurt hier van alles. Dan werken we weer samen met studenten van de HKU, en dan is er weer een theaterclubje waar ik aan mee wil doen; er is continu van alles te doen. Het Rosa Spier Huis houdt me scherp en actief!" ◀

Marian Smits BEELDEND KUNSTENAAR

ARTIESTENNAAM:
SmitsKovács

LEEFTIJD: 72

Ditha Filarski: “Je hoeft niet alles mooi te vinden”

Adriaan Roland Holst, Bram van Velde, Jan Sluijters, Charley Toorop, Neeltje Maria Min, Lucebert, Theo van Doesburg, Victor Vasarely, Karel Appel: ze heeft ze allemaal voorbij zien komen. Ditha Filarski-van Stuyvenberg (92) groeide op – in het Noordhollandse Bergen – te midden van kunst. Haar ouders hadden al in haar jeugd een schilderij van haar latere schoonvader hangen, de bekende schilder Dirk Filarski. Ditha houdt van kunst, maar heeft zelf nooit een penseel aangeraakt. Ze stond na de Tweede Wereldoorlog wél aan de wieg van het Kunstenaarscentrum Bergen, dat nog steeds bestaat. “Het was een chaotische tijd, zo vlak na de oorlog. Veel inwoners waren geëvacueerd geweest en langzamerhand kwam men weer terug. Een advocaat en een notaris wilden ook de kunst weer terug naar het dorp halen. Dat moest natuurlijk wel geregeld worden. Ze vroegen mijn vader of ik dat niet kon doen.” Er werd een groep kunstenaars bij betrokken, zoals Adriaan Roland Holst en Neeltje Maria Min. “In een klein cafeetje begonnen we. Voor vijf gulden per jaar kon je lid worden en mocht je komen kijken naar de kunst die geëxposeerd werd. Het werd uiteindelijk succesvol en daarna ging iedereen zich er natuurlijk mee bemoeien. De burgemeester kwam erbij, en ook zijn vrouw. Zo gaan die dingen.”

PIEPJONG

Het was voor Ditha het begin van een professioneel leven in de kunst: ze werd kunsthandelaar. Een zakenvrouw is ze nooit geweest, vindt ze zelf. “Ik deed het niet voor het geld, maar voor de kunst.” Aan trends deed ze niet, en ze stond bekend om haar eerlijkheid. “Je hoeft natuurlijk niet alles mooi te vinden. Het gaat erom of het goed is.” Ditha heeft

verstand van materialen, van techniek. Ze heeft er een oog voor. Alle vier haar kinderen hebben dat van haar meegerekregen, vertelt ze trots. Zelfs bij twee van haar kleinkinderen ziet ze dat speciale oog terug.”

OP BEZOEK IN HET ROSA SPIER

Ze bezocht in die tijd ook oude kunstenaars in het Rosa Spier Huis. “Piepjong was ik”, zegt ze. We rekenen terug. Ze was 42 jaar toen het Rosa Spier Huis zijn deuren opende. Als je 92 bent, is dat natuurlijk piepjong, vijftig jaar geleden. Nu woont Ditha zelf in het Rosa Spier Huis en is ze in haar atelier nog steeds omringd door kunst. Ze woont aan de gang met musici: “Heerlijk vind ik dat!”

In haar atelier hangt Ditha regelmatig iets nieuws op. Wie is favoriet? “De Bergense School vind ik nog steeds prachtig, maar ik ben in de loop der jaren veel moderner geworden. Eén naam wil ik wel noemen: ik geniet enorm van het werk van Theo van Doesburg. Een geweldige schilder en fantastische ontwerper. Zijn wortels liggen in Laren.” ◀

Ditha Filarski-van Stuyvenberg KUNSTHANDELAAR

LEEFTIJD: 92 jaar

19
Tam
Tam

